

Bihar'dan duyguların Kürtçesi

Modern Kürt şiirinde Kürt kadınının coşku ve özlemlerini dizelerine yansıtan Bihar, şiirlerinde çocuk ve annelik duygusu, aşk, sevgi gibi olguları da işliyor

■ AYDIN ORAK

Kürtçenin çok okunmadığı eleştirilerinin yükseldiği bir ortamda Batmanlı Kürt kadın şair Bêrî Bihar'ın, hem kadınlık hem çocukluk duygularını nakşettiği "Buwariya Hestên Lerizî" adlı şiir kitabı Avagon Yayınları'ndan çıktı. Halen yurtdışında yaşamını sürdüren Kürt kadın şair Bêrî Bihar'ın ikinci şiir kitabı olan "Buwariya Hestên Lerizî", Kürt romançı Mehmed Uzun'un önsözleriyle yayımlandı. İki sene önce çıkan "Qeşem" adlı şiir kitabından sonra ikinci şiir kitabını yaşadığı Hollanda'da yazan Bihar, kitabın girişi

sayfasında şöyle diyor: "Dünyayı yakmak istiyorsan, gazeteleri ateşe at." Otuzun üzerinde şiirin bulunduğu kitap birçok olguyu içerisinde barındırıyor. Şimdiye kadar basılan birçok Kürtçe kitap gibi bu kitapta da Kürtçe tashih hataları gözden kaçmıyor. Kürt yayıncılığında dil yazım hataları bir türlü aşamıyor.

Kitapta, "Ajda" adlı şiiriyle çocukluk duygularının üzerinde bıraktığı etkiyi anlatan Bihar, özelemler ve aile sevgisini şiirlerine yansıtmış. Modern Kürt şiirinin yeni isimlerinden Bêrî Bihar, şiirinde bazen okuyucuyu derin okyanusların sonsuzluğuna, bazen de özelemlerle duyulan toprakların bilinmez yalnızlığına götürüyor. Görülmeyeni görme arzusunun

Bêrî Bihar kimdir?

Okula altı yaşında başlayan Bihar lise sonlarına kadar Türkçe şiirler yazmış. 1991 yılında Ankara Gazi Üniversitesi'nde Kürt şair Cegerxwîn'in şiirleriyle tanışan Şair, Kürtçe yazmaya başlar. Şiirleri Pêntis, Rewşen-Name ve Hîwa dergilerinde yayınlanmış. Yazmaya devam eden şair aynı zamanda kısa öykü ve yolculuk yazıları yapıyor. Halen Avrupa ve Türkiye hattında yaşamını sürdürüyor.

İliklerine kadar hisseden şairin, insana olan haykışı duymaya ve okumaya değer bir eser olarak karşımıza çıkıyor.

Şair duygularını bir şiirinde şöyle dile getiriyor:

"Hiç kimseye yakın değilsin, bana yakın olduğun kadar Bilinmez mi ki sana olan sevgim sonsuzdur"

Yazılır bu gece sana en acı şiirler

Ödül olur bütün kitapların önsözüne."

Modern Kürt şiirinde Kürt kadınının coşku ve özlemlerini dizelerine yansıtan Bihar, kadınların dünyasını, çocuk ve annelik duygusu, aşk, sevgi gibi olguları işliyor. Aynı zamanda sosyal ve siyasal durumdan dolayı

unuttuğumuz çocuk ve anne ilişkisi şiirlerinde kullandığı temalar olmuş. Bêrî Bihar şiirlerinde bazen ilginç resimler ve tabloları okuyucunun gözlerinin önüne seriyor. Bazen de okuyucuyu doğduğu toprakların hüznüne götürüyor.

Mehmed Uzun'un kitabın önsözünde dediği gibi, "Yeni kitap ve isimlerin raflarda bulunmakla beraber, hepsi boynu büküktür. Kimse okumaz, görmez, bahsetmez. Artık onlar vardır. Varlıklar her şeyden daha önemlidir. Yarın öbür gün durum değişir, edebi eserlerin arasında onurlu yerlerini tutarlar". Bunu Kürtçe kitaplar için söylemek mümkün. Kürtçe okuma yazma oranı çok düşük ve günlük konuşmanın ise zayıf olduğu bir ortamda Kürtçe şiir kitabı basmak yayınevleri için de riskli bir durum... Ancak Kürtçe'de üretilen her ürün Uzun'un dediği gibi tarihin onurlu eserleri arasında yerini alacaktır. HABER MERKEZİ

Yeni yılda biri...

Şu anda...Şu anda biri...
Biri, takvimin ilk yaprağını koparıyor.
Biri, 'hoşgeldin yeni yıl' diyor.
Biri, bir sigara yakıyor, çayını yudumluyor.
Biri, dönün hesaplarıyla uğraşiyor.
Biri, yarının endişesinde.
Biri, denemiş ve yanılmış.
Biri, zembereği kırık bir saat gibi.
Biri, onu anlamadığın için sana kızıyor.
Biri, ağlamak istiyor, ağlayamıyor.
Biri, Çok üşüyor.
Biri, fazla terliyor.
Biri, işkencede dışlarını sıkıyor.
Biri, açık grevinde yatıyor.
Biri, zindan duvarına bir çizgi daha çekiyor.
Biri, "hawar cane" diyor, çok kırgın
Biri, Çiçekleri suluyor, kuşlara yem veriyor.
Biri, öfkelenmiş, dertlidir.
Biri, senin üzerinde ağladığın omuz olmak istiyor.

Biri, yeni yılda sana bir armağan vermek istiyor.

Biri, senin bir armağan olduğunu düşünüyor.

Biri, uçmak istiyor, konmak istiyor.

Biri, kanat istiyor senden.

Biri, bir yangının korlarını söndürmeye çalışıyor.

Biri, çiğliğine yanıt bekliyor.

Biri, ateşe ve rüzgara dair olmak istiyor.

Biri, kendi içinde ayaz.

Biri, hiç yürünmemiş yol oluyor.

Biri, iskeleye bağlı şimdi.

Biri, buzlaşmış, alnında ter.

Biri, iş arıyor, ekmek derdinde.

Biri, taksit ödüyor.

Biri, film izliyor, kazak örüyor.

Devrik cümle

■ A. HİCRİ İZGÖREN

ahizgoren@kolyet.net

Biri, zile baslıyor.

Biri, kapıyı açıyor, gülümsüyor.

Biri, treni kaçırıyor, çok dalgın.

Biri, piyango listesine bakıyor.

Biri, birini anıyor.

Biri, kanamalı bir hasta, kötüyü gidiyor.

Biri, seni seviyor, çok seviyor.

Biri, yalan söylüyor.

Biri, savaş diyor başka bir şey demiyor.

Biri, Barış diyor sesine ses arıyor.

Biri, Şükrediyor.

Biri, küfrediyor.

Biri, gidiyor ve dönmüyor.

Biri, ağlıyor, ağıt yakıyor.

Biri, sevdanın deli irmağı.

Biri, mor bir rengin ritminde.

Biri, yağmur sesi ve şarap.

Biri, düş ufkunun ötelelerinde.

Biri, hesap soruyor.

Biri, yanıt arıyor.

Biri, uzun bir cümleyle bağlıyor.

Biri, birine sınımsız sarılıyor.

Biri, öpüldükçe güzelleşiyor

Biri, Şarkı dinliyor, şiir okuyor.

Biri, "öteki"ne bozuluyor.

Biri, gazete okuyor.

Biri, asgari ücreti soruyor.

Biri, hayatı sorguluyor.

Biri, yanık kaval yankısı.

Biri, dünya başına zindan.

Biri, tepeden tırnağa çaresizlik.

Biri, aç, eli boş, boynu bükük.

Biri, kimliksiz.

Biri, görmeyen göz, duymayan kulak.

Biri, söylemeyen dil.

Biri, bir sevda şarkısı gibi direniyor.

Biri, dardadır şimdi.

Biri, yorgun bedeninde bir yangın.

Biri, kapılarını zorluyor umudun.

Biri, kendi dar anlamını aşan bir yoğunluk içinde.

Biri, menginece can.

Biri, hani şu ayrılık diye bilinen yara.

Biri, ölüyor "Hoşçakal hayat" diyor.

Biri, doğuyor dünyaya "merhaba" diyor.

Biri, "bu ne biçim yazı" diyor.

Biri, size yeni yılda güzellikler diliyor...

Hayat devam ediyor...

Broadway'e 2005 yaradı

Tiyatro ve müzikalleri ile ünlü Broadway'de, izleyici sayısı 1985'ten bu yana en yüksek sayıya ulaştı.

Amerikan Tiyatrolar ve Yapımcılar Birliği tarafından açıklanan istatistiklere göre, geçtiğimiz yıla göre Broadway'de yüzde altılık bir artış gösteren tiyatro ve müzikal izleyicilerinin sayısı on iki milyona yaklaştı. Geçtiğimiz yıla göre biletlerde ortalama 2.75 dolarlık artış oldu ve ortalama bilet fiyatları 68.86 dolara yükseldi. Broadway'in otuz dokuz tiyatrosundaki toplam bilet satışlarıysa geçtiğimiz yıla göre yüzde ondan fazla bir artış gösterdi ve 825 milyon dolara ulaştı. Tiyatrolarda sergilenen gösteri sayısı da geçtiğimiz yıla göre yüzde dört, her gösteriyi izleyen seyirci sayısıysa ortalama yüzde 1.5 oranında arttı. Broadway'de bu yıl en başarılı olan dört müzikal arasındaysa "Spamalot", "Dirty Rotten Scoundrels", "The Light in the Piazza" ve "The 25th Annual Putnam County Spelling Bee" adlı oyunlar yer aldı. Müzikal dışı oyunların seyircileriysa toplam seyircilerin yüzde elli yedisini oluşturdu. Geçtiğimiz haziran ayında başlayan son tiyatro sezonunda bir önceki sezona göre ücretli seyirci sayısı yüzde yedi, seyirci geliri ise yüzde on dört oranında arttı.

NEW YORK

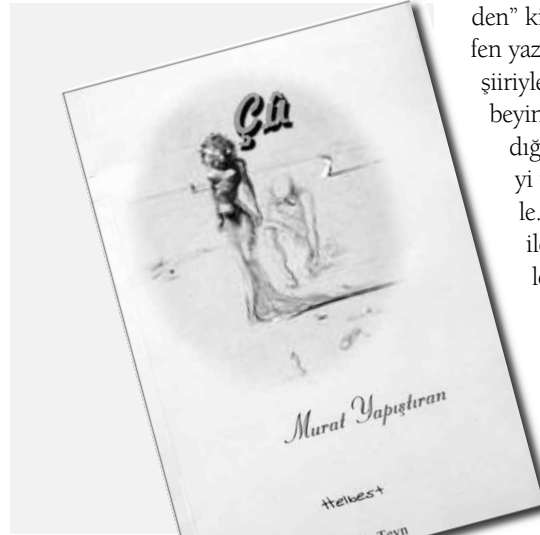
'Gidenler'in ardına düşen şiirler

■ FERİD DEMİREL-DİHA

Murat Yapışturan'ın ilk şiir kitabı "Çü" (Gitti) Tevni Yayınları tarafından yayımlandı. Şiirlerini Kürtçe yazan Yapışturan, hayatının önemli anlarını oluşturan ayrıntıları, yarım kalmışlıkları ve "gitmeleri" anlatıyor. Yapışturan, kitabında hayatın en zor anlarından biri olan "gitmeleri/gidişleri" kendi yaşamından yola çıkarak işliyor. Kitabın temasını ayrıntılar, kaybetmeler ya da çeşitli sebeplerden dolayı hayatta yarım kalmışlıklar oluşturuyor. Bazen bir sevgilinin bırakıp gitmesi, bazen çocukken ailede örnek alınan birinin "ortadan kayboluşu", bazen de elde olmayan sebeplerden dolayı yaşanamayanlar esin yelpazesini oluşturmuş.

İlk gidiş

Tüm bunların sonucunda olu-

şan "acı", Yapışturan'ın kaleminden okura yansıyor. Gidenlerin ardından yazılan şiirleri "Gidenlerden daha fazla, kalanlar için zordur ayrılık" sözünü açmalar nitelikte. Belki de hayattan ilk "gi-

den" kişi olan ağabeyine atfen yazdığı "Tu Ji/Sen de" şiiriyle başlıyor kitap. Ağabeyinin "gimesi"yle yaşadığı duygusal etkilenmeyi paylaşıyor sözcüklerle. Ardından da "Daye" ile annesini ve annesiyle yaşadığı ortak duyguları anlatıyor. Yapışturan'ın şiirlerinde çok sık rastlanan başka bir kelime ise "Evin." Hem özel ad olarak hem de aşk anlamında kullanılmış. Hayatında özel bir yere sahip olduğu anlatılan "Evin", Yapışturan'ın diğer bir "gime" öyküsünü oluşturuyor.

Küçük Uğur için şiir

Bu minval üzerinden yazılmış şiirlerde bir de Yapışturan'ın

kendi "gitmelerine" rastlanıyor. "Gitmeler"den sonra yaşanmışlıkların yarattığı psikoloji yansıtılmış. Kitabın önemli bir bölümünde Yapışturan, "gitmeleri"nin kendisinde oluşturduğu duygusal durumu anlatıyor. "Li Pê De/Senin Ardından", "Dilo/Gönül", "Na/Hayı" ve diğer şiirlerde pek çok şiirde Yapışturan'ın bu duygu yoğunluğunun izine rastlanıyor. Aslında kitapta yer alan şiirler Murat Yapışturan'ın yaşadıklarının bir özeti gibi.

47 şiirin yer aldığı kitapta geçen yıl Kızıltepe'de polislin babasıyla birlikte öldürdüğü 12 yaşındaki Uğur Kaymaz'a atfen yazılmış bir şiir de yer alıyor. "Oxir be/Uğurlar Olsun" adlı şiirde Murat Yapışturan, Uğur Kaymaz'ın ardından umutlarını kağıda döküyor.

İSTANBUL

Bir can diğer bir cana ulaşmalıdır

Türkiye'de polislin kitap okumadığını ve okumayı sevmediğini dile getiren yazar Doğan Cücenöğlu, sistemin kitap okuyanları sevmediğini ve bu durumda kitabın kimsesiz kaldığını söylüyor.

Önceki gün D&R Beyoğlu Kitapevi'nde okurlarıyla buluşan Doğan Cücenöğlu, "Benim kitabım kendi özüne yabancılaşmış insanlar için bir rehberdir" diyor. Yazdığı kitaplarla okuyucunun birey olma yolunda ciddi anlamda bir gelişme sağladığını söyleyen Cücenöğlu, arayış içerisinde olan insanlar, öğrenciler, ekonomik

anlamda yetersiz olanlar, benliğini kazanamamış insanların yazdıklarında kendilerine pay çıkardıklarını söylüyor.

Elit kesimin kitaplarını okumadığını söyleyen yazar, okuyucu profilini genç kesim olarak tanımlıyor. Cücenöğlu, kişisel benlik kazanma yönünden gelişim ve kişilik olgularını tema olarak ele alıyor. "İki insan birbirinin farkına vardığı andan itibaren iletişim başlar" diyor Cücenöğlu, bu süreçte söylenen, söylenmeyen, yapılan, yapılmayan her şeyin bir anlamı olduğuna; yüz ifadesi, beden duruşu, ses ve bakışın bu süreçte ayrı birer

mesaj taşıdığına, bu mesajların kültürden kültüre farklılıklar gösterdiğine dikkat çekiyor.

"Gerçek iletişim bir canın diğer bir cana ulaşmasıdır" diyen yazar, yaşanan sorunların büyük çoğunluğunun, bireylerin "can" olarak nitelendirilen öznel dünyası ile sosyal dış dünyası arasında denge kuramamasından kaynaklandığını söylüyor. Sosyalleşme sürecini farklı algılayan kişilerin öznel dünyalarından uzaklaşarak her an maskelerle dolatıldıklarını, bunu yapmayı aradıkları dengeyi kuranların çok daha mutlu bir yaşam geçirdiklerini anlatıyor.

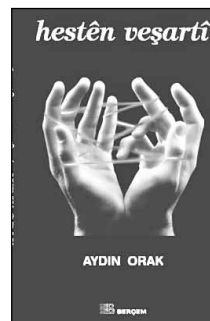

Cücenöğlu, şimdiye kadar çıkardığı kitaplarda insanı psikolojik olarak ele alıyor. Türkiye'de polislin kitap okumadığını ve okumayı sevmediğini dile getiren Cücenöğlu, sistemin kitap okuyanları sevmediğini ve bu durumda kitabın kimsesiz kaldığını söylüyor.

HABER MERKEZİ

Saklı duyguların şiirleri

Tiyatro oyuncusu Aydın Orak'ın ilk Kürtçe şiir kitabı olan "Hestên Veşartî" (Saklı Duygular) çeşitli dönemlerde yazdığı şiirlerden oluşuyor. Çocuk sevgisi, toprak ve yurt hasreti, anaya sadakat, aşk konularını içeren şiirlerin bulunduğu kitap aynı zamanda dilin sade ve yalın halini şiirlerde kullanılmış. Orak, içerisinde bulunduğu toplumu, çocukluk duygularını, yaşadığı toplumsal ve kişisel özelemleri şiirin diliyle anlatıyor. Zarok, Ji Bo Te, Raman ve Agir gibi kırkın üzerinde şiirin bulunduğu kitap, isminden de anlaşıldığı gibi yazarm saklı olan duygularını şiire dökmüş.

Hestên Veşartî
Aydın Orak
Berçem Yayınları

68 Kuşağı'nın öyküsü

«1968 Kuşağı "ilkiti"; doğal olarak ondan çok söz edilecekti.

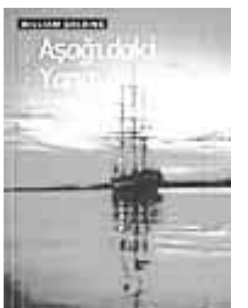
O "rüya" idi, gerçekleşmeyen ya da gerçekleştirilemeyen her özelemler o rüyayı zenginleştirirdi. Rüya ile birlikte anımsanan 68'liyi besleyip büyüttü. 1968 devrimciliğinin albenisine kapınıldı ve al kanlar içinde devrimcilik yapan 78 kuşağına haksızlık yapıldı. Rüyalar yıldızlar yetiştirirdi; 68'li yıldızla tapıldı, 78'linin nefer devrimcisi küçümsendi. Ölçüt gerçeklik olacaksa 1978 kuşağı, daha gerçektir. 68 Kuşağı insanüstüydü, bizden farklıydı. Doğal olarak 68 kuşağından daha da yanıktydı. Onun tanık olmadığı denli zorlu bir anti-faşist mücadeleler içinde pişti, faşist katliamlara direndi, devletin baskı ve işkencelerine göğüs gerdi."

İsyân Günleri - I -
Hüseyin Yazıcı
Anadolu Kültür
Yayınevi

Denizin sonu yangın

Nobel ödüllü yazar William Golding, Geçiş Ayınları ve Yan Yana'dan sonra üçlemenin bu son kitabında tarihin en uzun deniz yolculuklarından birinin nasıl sona erdiğine tanıklık etmeye çağırıyor bizi. Avusturya'ya doğru yol almakta olan gemideki yolcuların kişilikleri bu bitmez tükenmez yolculuk sırasında karşılaşılan sayısız tehlike yüzünden artık tamamen değişmiştir. Subaylar arasına yeni katılan mucit Teğmen Benet, geminin kırık pruva direğini onarmak için harekete geçer. Bu onarım bir tehlikeyi daha beraberinde getirecektir: Yangın. William Golding bu muhteşem yapıtında 19. yüzyıl İngilteresi'nin toplumsal dokusunu oluşturan her sınıftan insanı bir gemide bir araya getirerek, demokrasi, özgürlük, kolonileşme, din, ahlak, devlet kademelerindeki yozlaşma, soyluluk, milliyetçilik, idealizm gibi önemli kavramların yanında o dönem aydınlarının edebiyat ve bilime nasıl yaklaştığını da sorgulamaktadır.

Aşamıdaki Yangın
William Golding
Sel Yayıncılık

KİTAPLI
KÖŞE

